

Debatooplæg

**Miljøkonsekvensvurdering af naturgenopretning i
Løgstør Bredning**

Indhold

Vi vil gerne høre din mening	3
Naturen i Løgstør Bredning har det dårligt	5
Hvad går projektet ud på?	7
Miljøpåvirkninger ved kystbeskyttelsen	9
Myndighedsbehandling	10

Udgiver

Limfjordsrådet

Titel

Debatoplæg. Miljøkonsekvensvurdering af naturgenopretning i Løgstør Bredning.

Emneord

Miljøvurdering, miljøkonsekvensrapport, miljøkonsekvensvurdering, kystbeskyttelse, naturgenopretning.

Vi vil gerne høre din mening

Med det følgende debatoplæg opfordres alle til at komme med idéer og kommentarer til afgrænsningen af den kommende miljøkonsekvensvurdering af naturgenopretningsprojekt i Løgstør Brednings nordlige del.

Baggrund

Natur og miljø - ikke mindst i de lavvandede kystområder omkring Danmark er under pres, og der er stor fokus på at forbedre natur, miljø og biodiversitet. Samtidigt vil klimaudvikling og stigende vandstande påvirke kyster og strandenge. Dertil kommer, at mange af de kystlevende fuglearter, som vi har et stort ansvar for, har behov for yderligere naturgenopretning, for at fremtidssikre bestandene.

Limfjordens natur- og miljøtilstand er dårlig og der er et særligt stort behov for at genskabe noget af det store naturindhold, som tidligere fandtes i fjorden. Derfor er Limfjordsrådet og fire Limfjordskommuner gået sammen for at gennemføre et stort naturprojekt, der skal genskabe et rigt og dynamisk liv i Løgstør Bredning og Limfjorden. Projektet vil desuden bidrage til at forbedre vandmiljøet, modvirke klimapåvirkninger og give flere muligheder for at opleve naturen på nært hold.

Bygherre og myndighedskompetence

Kystdirektoratet er myndighed for projektet.

Det er Kystdirektoratet, der er den kompetente myndighed for miljøkonsekvensvurderingen. Kystdirektoratet skal træffe afgørelse efter kystbeskyttelsesloven § 16 a.

Limfjordsrådet er bygherre for projektet. Limfjordsrådet er et politisk og administrativt samarbejde mellem de 18 kommuner i Limfjordens opland. Limfjordsrådets sekretariat samarbejder med medlemskommunerne om at forbedre miljø—og naturforholdene i og omkring Limfjorden.

Miljøkonsekvensvurdering

Limfjordsrådet har jf. miljøvurderingsloven § 19 stk. 4, anmodet om, at der udarbejdes en miljøkonsekvensrapport for projektet. Det betyder, at der ikke skal træffes en screeningsafgørelse, men at det indledende skridt i stedet er at indkalde ideer og forslag til projektet gennem 1. offentlighedsfase. Formålet med debatoplægget er at sikre, at alle borgere, foreninger, myndigheder og andre interesserede får mulighed for at komme med ønsker til emner eller spørgsmål, som kan belyses i den kommende miljøkonsekvensrapport.

Afgrænsningsnotat

Kystdirektoratet skal fastlægge indholdet af miljøkonsekvensvurderingen i et afgrænsningsnotat. Et udkast til afgrænsningsnotatet er medsendt i høring og kan ses på Kystdirektoratets hjemmeside. Afgrænsningsnotatets endelig indhold fastlægges efter 1. offentlighedsfase.

Den videre proces

Når Limfjordsrådet har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten, vil den blive fremsendt til Kystdirektoratet, som efter behandling af rapporten fremlægger den i en ny høring, også kaldet 2. offentlighedsfase.

Den 2. offentlighedsfase vil vare mindst otte uger. Her vil der blive mulighed for at fremsende bemærkninger til Kystdirektoratet vedr. miljøkonsekvensrapporten.

Efter 2. offentlighedsfase vil Kystdirektoratet behandle indkomne høringssvar og tage endelig stilling til, om det planlagte projekt kan tillades og eventuelt hvilke vilkår, der vil gælde for gennemførelsen.

Følgegruppe

Der er dannet en følgegruppe for naturgenopretningsprojektet bestående af grønne organisationer og repræsentanter for de primære erhverv (landbrug og fiskeri). Et første orienteringsmøde har været afholdt og der vil løbende være dialog om projektets udvikling mellem Limfjordsrådet/de involverede kommuner og følgegruppen.

Spørgsmål til debat:

- Hvilke forhold skal myndigheden efter din opfattelse være opmærksom på i vurderingen?
- Hvilke konkrete hensyn til befolkning, landskab og natur mm. bør indgå i planlægningen og udførelsen af naturprojektet?

Hvad er en miljøkonsekvensrapport?

Projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, er omfattet af reglerne i miljøvurderingsloven, jf. Miljøministeriets lovebekendtgørelse nr.4 af 3.januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Projekterne må ikke påbegyndes, før de er miljøvurderet, og der er meddelt bygherren en tilladelse til at gennemføre projektet.

Bygherren skal som led i miljøvurderingsprocessen fremlægge en miljøkonsekvensrapport for projektet. Formålet med miljøkonsekvensrapporten er at give det bedst mulige grundlag for den offentlige debat og danne beslutningsgrundlag for myndighedens afgørelse om, hvorvidt der skal gives tilladelse til projektets realisering.

Miljøkonsekvensrapporten skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

- 1) Befolkningen og menneskers sundhed
- 2) Den biologiske mangfoldighed
- 3) Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
- 4) Materielle goder, kulturarv og landskab
- 5) Samspillet mellem faktorerne i nr.1-4

Myndighedens afgrænsning af rapportens indhold sker bl.a. ud fra bygherrens ansøgning og de bemærkninger, der er modtaget under høringen af offentligheden og berørte myndigheder.

Naturen i Løgstør Bredning har det dårligt

Løgstør Bredning og Vejlerne udgør et meget værdifuldt naturområde, som har særlig international værdi (Natura 2000-område) - ikke mindst for fuglelivet. Vejlerne var indtil 1870-erne en del af Løgstør Bredning og Limfjorden. I dag adskiller en dæmning de to områder. Vejlerne er i dag et naturområde af meget høj international værdi, hvorimod Løgstør Bredning på trods af sin status som Natura 2000 område har en markant dårligere tilstand end tidligere. Tilsvarende er mange af de overgangszoner mellem fjord og land, som tidligere var udbredte i store dele af Løgstør Bredning og i Limfjorden i øvrigt i dag forsvundet. Eksempelvis har området fra Vejlerne til Aggersborg og Aggersund ud imod Løgstør Bredning undergået store forandringer i de sidste 100 år.

På det lave vand i den nordlige del af Løgstør Bredning var der tidligere en udbredt forekomst af ålegræs, som skabte fødegrundlag for et rigt fugleliv og gode yngle – og opvækstvilkår for fisk men også spillede en afgørende rolle ved at dæmpe bølgerne og derved stabilisere kystlinjen. Tidligere var der desuden flere stenrev i Limfjorden. Mange sten i Løgstør Bredning er fisket op og brugt til blandt andet at bygge havne og moler og fisk og hummer mangler nu stenene at gemme sig i.

Yderligere var der en række holme mellem Vejlerne og Aggersund, som i dag væk. Holmene udgjorde foruden at være en vigtig fuglelokalitet, et værn imod Limfjordens kræfter for det system af laguner, loer og strandenge, som dannede overgangen til de udstrakte ferske enge på de lidt højere arealer langs Løgstør Brednings østlige kyst.

Figur 1: Kort over i den østlige del af Løgstør Bredning fra 1842 – 1899 til venstre og et luftfoto af forholdene i dag til højre

Generelt ér tilstanden i Limfjorden under vandet dårlig fordi næringsstofftilførslen til Limfjorden har været alt for stor igennem mange år. Det har betydet at vandet er uklart og har blandt andet medført at ålegræsset er forsvundet fra de lidt dybere dele af Løgstør Bredning og i dag kun findes på helt lavt vand. Samtidigt er eksempelvis fiskebestanden gået markant tilbage. Selvom næringsstofftilførslerne i disse år bliver reduceret, er der behov for at naturen får en hjælpende hånd. De sten, som er fisket op, kommer ikke tilbage af sig selv, men det kan heller ikke forventes at ålegræs, muslinger og østers reetablerer sig i et betydeligt omfang uden hjælp.

Fugle

Dårlige miljøforhold og en forarmet natur har betydet en markant nedgang i antallet af mange af de fuglearter, som tidligere fandtes i og omkring fjorden. I Vejlerne er der gjort en stor indsats for at sikre og forbedre vilkårene for fuglene og her er der i dag et meget rigt fugleliv. Men ude i Løgstør Bredning og i engene ned til bredningen er situationen helt anderledes og selvom området er udpeget som NATURA 2000 område er mange af de truede fuglearter ikke steget i antal.

Det er blandt andet derfor, at projektet vil lægge spredte sten og biogene rev på fjordbunden og etablere ålegræsbede for at forbedre føde – og opvækstgrundlaget for de beskyttede fuglearter. Og særligt vil en reetablering af nogle af de holme, som tidligere fandtes langs kysten mellem Vejlerne og Aggersborg, forbedre fuglenes levevilkår. Her vil de nemlig kunne få nogle af de yngleområder tilbage, som er beskyttet mod ræv og andre rovdyr og som der i høj grad er mangel på. Erfaringerne viser, at når der etableres sikre ynglelokaliteter vil fuglene indtage områderne lige så hurtigt som de er etableret.

I et særskilt projekt er der i 2025 anlagt større stenrev og biogene rev (musling- og østersbede) ud for Holm Tange i den vestlige del af Løgstør Bredning. Her har der tidligere været større stenforekomster, som for mange år siden er blevet fisket op. Ved at udlægge sten, musling – og østersbede genskabes vigtige habitater, som vil forbedre biodiversitet og naturforhold i Løgstør Bredning.

Hvad går projektet ud på?

Naturgenopretningsprojektet går mere præcist ud på:

- At udlægge spredte sten og små stenbunker. Læggende foranstaltninger vil have naturfremmende egenskaber.
- At reetablere holme (fugleøer) langs den østlige kyst i Løgstør Bredning og udplante ålegræs udenfor fugleøerne. Anlæg af fugleøer vil have en beskyttende effekt på en reetableret kystlinje og for ålegræs og forbedre vilkårene for fuglelivet. I den forbindelse reetableres tidligere færgeholm nord for Løgstør.
- At etablere østers- og muslingebanker i tilknytning til de spredte sten og ålegræsbede.

Som man kan se af Figur 1 har der tidligere været meget store områder med holme langs Løgstør Brednings nordøstlige kyst og faktisk har der også været ålegræs i hele bredningen for 100 år siden. Projektet skal ikke genskabe præcist de forhold, som var engang. Der vil blive anlagt et mindre antal øer i et begrænset område langs den østlige kyst inklusive den tidligere færgeholm, udlagt spredte sten og der vil blive plantet ålegræs og udlagt østers – og muslingebanker i mindre områder i forbindelse med holme (fugleøer) og sten. Se Figur 2.

Figur 2: Der anlægges fem holme/fugleøer på lavt vand samt en større holm/fugleø umiddelbart nord for Løgstør. Mellem- og i tilknytning til holmene plantes ålegræs. På lidt dybere vand og mellem holme placeres spredte sten og yderst ud til ca. 4 meter etableres østers og muslingebanker.

Intentionen er at ålegræs, muslinger og østers på denne måde får mulighed for selv at sprede sig i større områder i bredningen. I alle områder udplantes ålegræs som supplement til de øvrige tiltag.

Stenene som vil blive udlagt enkeltvis eller i små grupper på 3 – 4 meters dybde i tilknytning til udlagte muslinge- og østersbede vil være en blanding af marksten og mindre granitsten hentet fra Norge. Her kan der gro makroalger (tang) og stenene vil give større mulighed for skjul for dyrelivet. Ikke mindst hummeren vil have stor glæde af flere sten med flere skjul. Det viser erfaringen fra det stenrev, der er lavet ved Livø som hummeren har indtaget i stort antal.

Muslinger, østers og ålegræs har som nævnt haft en betydelig større forekomst end i dag. Den hjemmehørende europæiske østers klækkes på østersklækkeriet på Mors og lægges ud på en bund af døde muslingeskaller, muslingerne hentes fra naturlige muslingebanker i den sydlige del af Løgstør Bredning og ålegræsset vil blive udplantet ud fra velkendte metoder, som anvendes andre steder i landet.

Der vil blive etableret fem holme (fugleøer) i et udvalgt område ud for den østlige kyst samt en større holm mellem Borgholm og Løgstør der hvor den tidligere færgeholm fandtes. Holmene anlægges ved hjælp af sand, som graves op fra sejlrenden ved Løgstør, andre sejlrender i Limfjorden og eventuelt fra Limfjordshavne. I dag udfører Kystdirektoratet oprensning af Limfjordens sejlrender hvert halve år. Det opgravede sand bypasses, på nærtliggende bypassområder, hvor det indgår i den naturlige sedimenttransport. I stedet for at bypasse sandet vil sandet i naturgenopretningsprojektet blive brugt (nyttiggjort) til at lave fugleøerne. De seks fugleøer bliver placeret på relativt lavt vand omkring 0,5 – 1,0 meters dybde, hvor der i dag er nøgen sandbund. For 100 år siden var der som nævnt en række øer langs kysten, som blandt andet bestod af noget af det sand, der i dag danner de store ensartede og nøgne undervandssletter.

Samtidigt med naturgenopretningen i Løgstør Bredning arbejder Vesthimmerlands Kommune for at gennemføre et vådområdeprojekt langs den østlige bred af Løgstør Bredning ("Sletten"). Dyrkningsværdien af områderne er i dag truet af en højere vandstand og øgede omkostninger til kystsikring og afvanding og det bliver derfor stadig mere relevant at give arealerne tilbage til naturen.

Når begge projekter er gennemført, vil der være skabt mere oprindelige forhold med barriereøer, rev, muslinge- og ålegræsbanker ude i fjorden og på land en reetablering af en dynamisk kystzone bestående af loer og laguner kombineret med strandenge yderst og mere ferske våde enge længere væk fra fjorden.

Det er dog vigtigt at slå fast at denne miljøkonsekvensvurdering ikke omfatter vådområdeprojektet på land udført af Vesthimmerlands Kommune og at der ikke er en funktionel sammenhæng mellem de to projekter.

Miljøpåvirkning af spredte sten, biogene rev, fugleøer og ålegræsbede i Løgstør Bredning

Det er Kystdirektoratet, der som myndighed skal beslutte, om der kan gives tilladelse til at gennemføre den planlagte naturgenopretning på baggrund af en miljøkonsekvensvurdering.

Miljøkonsekvensvurdering

Formålet med miljøkonsekvensvurderingen er, at alle væsentlige miljøforhold i forbindelse med naturgenopretningen skal være tilstrækkeligt belyst for at sikre, at der tages de nødvendige hensyn til miljøet, når arbejdet gennemføres.

Miljøpåvirkningerne vurderes ved at sammenholde situationen efter naturgenopretning med tilstanden i Løgstør Bredning med 0-scenariet, der beskriver situationen, hvor naturgenopretningen ikke gennemføres. Altså de forhold som er i dag i Løgstør Bredning. Hvis der påvises væsentlige miljøpåvirkninger, vil der blive anvist afværgetiltag, som kan hindre, mindske eller kompensere for de negative, miljømæssige konsekvenser, som naturgenopretningen måtte medføre.

Miljøpåvirkninger

Når de forskellige naturgenopretningstiltag gennemføres, vil de påvirke en række miljøforhold. Myndigheden vil afgrænse indholdet i miljøkonsekvensrapporten ud fra oplysninger om naturgenopretningen, erfaringer fra lignende aktiviteter og høringssvar.

Det forventes som udgangspunkt, at miljøkonsekvensvurderingen bl.a. vil lægge vægt på følgende:

Landskab

I forbindelse med miljøkonsekvensrapporten vurderes de landskabelige påvirkninger og visuelle forstyrrelser af kystlandskabet, som naturgenopretningen giver anledning til.

Klima

Påvirkninger relateret til klima vurderes både i forhold til udledningen af drivhusgasser fra skibe og maskiner, men også til naturgenopretningen i forhold til de kommende klimaforandringer.

Vand

Naturgenopretningens indflydelse på vandkvaliteten. Derfor vurderes påvirkningen bl.a. i forhold til muligheden for at opfylde vandområdeplanerne og Danmarks havstrategi.

Natur til havs og på land

Naturgenopretningen berører vigtige naturinteresser i Natura 2000-området, Bilag IV-arter, beskyttede §3-naturområder samt fredede og rødlistede arter.

De vigtigste påvirkninger af naturen på land omfatter bl.a. ændringer af kysten og især strandeng med tilknyttede arter.

For den marine natur er der særligt fokus på anlæg af fugleøer/holme, der giver anledning til direkte påvirkning af havbunden og dens dyreliv, samt under anlæg eventuelt en indirekte påvirkning i form af sedimentspredning, der kan forstyrre fiskebestande mm.

Materielle goder

Naturgenopretningen kan medføre en række positive påvirkninger, blandt andet på turisme og rekreative interesse.

Befolkning og menneskers sundhed

Naturgenopretningen kan påvirke beboere i området både positivt og negativt, f.eks. ved støjgener, begrænsning af adgang til kysten i anlægsfasen og påvirkning af turisme og beskæftigelse.

Andre miljøpåvirkninger

Der kan herudover forekomme andre miljøpåvirkninger, som skal beskrives og vurderes nærmere. De påvirkninger, som er identificeret på nuværende tidspunkt, er beskrevet nærmere i udkastet til afgrænsningsnotatet.

Hvad er Natura 2000, bilag IV og §3?

Natura 2000 er betegnelsen for et netværk af beskyttede naturområder i EU. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Reglerne indebærer også, at myndighederne skal sikre sig, at de ikke tillader eller planlægger aktiviteter, der kan skade yngle- eller rasteområder for de dyr, der er oplistet på habitatdirektivets bilag IV.

Området som naturgenopretningen i Løgstør Bredning skal gennemføres i er NATURA 2000 område.

Derudover er der i Danmark også en særlig beskyttelse af bestemte naturtyper gennem naturbeskyttelseslovens §3, der beskytter mod forringelser i naturområdernes tilstand.

Spørgsmål om det konkrete COASTal Life projekt kan rettes til:

Limfjordsrådets Sekretariat, Rasmus Bonderup Pedersen, rasmus.bonderup@aalborg.dk

Du kan læse mere om projektet på: <https://www.coastal-life.dk/>